

Н. Г. ЧАЙКА**Є. В. КВАША***Українсько-Російський інститут менеджменту та бізнесу МАУП, м. Київ*

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ ЯК ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Наукові праці МАУП, 2008, вип. 2(18), с. 210–213

Висвітлюються проблеми сучасної молоді. Запропоновано в межах загальнонаціональної державної молодіжної політики розглянути питання низького рівня матеріальної забезпеченості, правової та загальної освіти, охорони здоров'я.

Молодь перебуває в авангарді суспільного прогресу. Неможливо собі уявити не лише політичного, а й економічного і культурного життя у XXI ст. без участі молоді. За Мангеймом: “Молодь — один із закамфльованих ресурсів, котрі є в кожному суспільстві, від мобілізації яких залежить його життєздатність...” [3].

На сьогодні існує великий спектр питань відносно молодіжної політики. Дослідженням цієї актуальної проблематики займаються журналісти, політики і вчені. Проблеми схожого характеру також вивчали М. Ф. Головатий, Я. В. Немирівський, В. В. Барабаш, А. В. Шаповалов.

Створюються різні державні та недержавні організації, що займаються ретельним вивченням перспектив демократичного розвитку молоді в Україні. Прикладом такої організації є Центр соціальних експертиз у рамках проекту Програми розвитку ООН “Створення безпечного середовища для молоді в Україні” [1].

Автори намагалися окреслити основні соціальні проблеми молоді в Україні, що може сприяти їх політичному розв'язанню на державному рівні. Задля того, щоб вирішити питання, котрі бентежать молодь, необхідно їх визначити. Проблем чимало, але їх треба вирішувати швидко та якісно.

Сучасна проблема бідності молодого покоління не повинна залишатися поза увагою громадськості. На сьогодні більшість молоді, у тому числі й та, що навчається, прагне працювати й мати власні джерела існування. Про це свідчить досить

високий (55 %) рівень економічної активності громадян віком 15–29 років. Упродовж року третина молодих людей намагалася влаштуватися на роботу, проте пощастило лише 40 % з них [2].

В останні роки зростає вимушена незайнятість у вигляді зареєстрованого і прихованого безробіття, скорочується попит на робочу силу в усіх сферах господарювання, залишається значною частка залучених до тіньової, у тому числі кримінальної, економіки, скорочуються можливості щодо професійного навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації, повільними темпами розвивається підприємництво. Зважаючи на ситуацію з безробіттям, що існує в Україні, не можна говорити про гарантоване виконання положення про працевлаштування молоді.

Саме безробіття серед молоді є однією з найбільших соціально-економічних проблем, що змушує молодих людей їхати за кордон у пошуках роботи або ж іммігрувати взагалі. Така ситуація спостерігається в усіх регіонах України. Причому безробіття передусім уражає молодь, яка ще не накопичила досвід роботи і має низьку кваліфікацію. Для молоді найсуттєвішими чинниками щодо працевлаштування насамперед є достатній досвід роботи та якісна освіта.

Освіта для більшості молодих людей стає засобом підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці, прискореного соціального становлення взагалі. Тому юнаки і дівчата, визначаючись з вибором професії, зважають не лише на свої уподобання, а й враховують попит на спе-

ціалістів відповідного профілю, географію попиту на робочу силу відповідної кваліфікації та ін. Необхідно брати до уваги й витрати, немінучі під час набуття освіти. Тобто молодь звертає увагу на місце розташування навчального закладу, матеріальні умови навчання, рівень оплати та інші проблеми, що необхідно вирішити ще до вступу до навчальних закладів.

Слід також зазначити, що набуття середньої освіти, яке, як правило, залежить від працелюбства, настанов у батьківській сім'ї, часто ускладнюється включенням підлітків у трудову діяльність з метою підтримки матеріального рівня сім'ї, віддаленістю населених пунктів у сільській місцевості від середніх шкіл, проблемами сільської школи та ін.

Рівень освіченості молодих громадян забезпечує рівень правової культури серед населення. За результатами дослідження, лише 6 % респондентів вважають, що вся сучасна молодь обізнана зі своїми правами [1]. Кожен десятий під час опитування обстоював думку, що сучасна молодь узагалі не має уявлення стосовно своїх прав і свобод. Виявилось, що найчастіше порушують права молоді бізнес-структури, урядові організації, адміністрація навчальних закладів. У разі порушення своїх прав молоді люди намагаються відстоювати їх за допомогою масових страйків та акцій протесту (45 %), утворення організацій, комітетів, об'єднань (40 %), за допомогою листів і звернень до правозахисних організацій (35 %). Тобто зазвичай молодь бореться за свої права за допомогою легітимних і колективних дій. Але водночас чверть опитаних зазначили, що у разі порушення їхніх прав і свобод ніяким чином не відстоюватимуть їх. А чи порушує сама молодь існуючі закони? Інформація невтішна — 64 % респондентів упевнені, що молодь часто порушує чинні закони, а 12 % постійно порушують законодавство [1]. Таким чином, зазначимо, що правова освіта є одним з необхідних і головних напрямів сучасної освіти.

Другою важливою проблемою молодого покоління є загальний стан здоров'я, який в Україні ускладнюється все меншою доступністю лікування для населення. Аналізуючи проблеми молоді, варто звернути увагу на такі аспекти, як високі ціни на медикаменти, особливо на тлі хронічних невивплат заробітної плати у бюджетній сфері та значного безробіття серед молоді, а також скрутне матеріальне становище молоді, що не дозволяє значній її частині отримувати дорогі, але необхідні медичні послуги та забезпечити якісний рівень

життя з відповідним харчуванням, відпочинком, житловими умовами та ін. Найбільше проблем у дітей та молодих людей, які мають слабе здоров'я.

Також надзвичайно складним для вирішення є питання забезпечення молоді житлом. Проблема полягає в тому, що, з одного боку, за нинішніх умов практично не виділяється житло для молоді за рахунок державного чи місцевих бюджетів, а з іншого — молодь через низькі особисті доходи здебільшого не в змозі заощадити необхідні кошти для його придбання. Тобто ситуація, що склалася, потребує розроблення і впровадження нових механізмів забезпечення житлом молодого покоління на державному рівні (кредити, розстрочки та ін.).

Розглянемо також основні питання, які потребують досконалого вивчення та негайного вирішення.

1. Власний бізнес людей молодого віку. Стартові можливості для власної справи молоді людини надзвичайно обмежені та адміністративно зарегульовані. Цікаво, що серед опитуваної молоді свій власний бізнес мають 6 % молодих людей. Головна перешкода для започаткування і ведення власної справи — це брак стартового капіталу (58 %), хабарництво чиновників (38 %), а також висока ставка податку, тиск податкової інспекції (37 %) [1].
2. Рівень фізичної підготовки молоді. Масова фізична культура і спорт, здорове дозвілля сьогодні у глибокому занепаді та не мають фінансової підтримки з боку держави. До цієї проблеми належать й питання вживання алкоголю та наркотиків.
3. Досить складне становище складається в Україні з питань ВІЛ-СНІДу. Наприклад, цигарки у школі стали звичним явищем. 75 % хлопців-старшокласників регулярно палять цигарки. За цією шкідливою звичкою (а значить, за рівнем шкоди здоров'ю) ми вже посідаємо перше місце в Європі та 11-те у світі) [3].

За оцінками опитаної молоді, найактуальніші питання молодіжної політики все ще залишаються у нас поза увагою держави. Основними проблемами молодого покоління є працевлаштування та забезпечення житлом. Досить великий відсоток молоді не задоволений рівнем доступності освіти та її відповідністю вимогам сьогодення (45 %), а також питаннями духовного та культурного розвитку (41 %). Політикою розв'язання проблем фі-

зичного здоров'я та інтелектуального збагачення не задоволені відповідно 36 та 30 % [1].

При цьому зазначимо, що молодіжна політика є пріоритетним напрямом діяльності нашої держави, вона здійснюється в інтересах як молоді, так і всього суспільства.

Головну ідею реалізації державної молодіжної політики можна сформулювати таким чином: кожна молода людина повинна мати рівні умови для успішного життєвого старту: одержати якісну вищу освіту, отримати перше робоче місце, мати можливість забезпечити себе власним житлом, займатися самовдосконаленням та оздоровленням упродовж усього життя.

Одними з найголовніших завдань державної молодіжної політики повинні стати: створення необхідних умов для зміцнення гарантій забезпечення прав і свобод молодих громадян, допомога молодим людям у реалізації та самореалізації їхніх творчих можливостей та ініціатив, залучення молоді до активної участі в економічному розвитку України, надання державою кожній людині соціальних послуг з навчання, духовного і фізичного виховання.

Основоположними принципами державної молодіжної політики мають бути такі:

- 1) повага до поглядів і переконань молоді, залучення її до безпосередньої участі у формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства загалом і молоді зокрема;
- 2) правовий та соціальний захист молодих громадян з метою створення необхідних стартових можливостей для їхнього повноцінного соціального становлення та розвитку;
- 3) сприяння ініціативам та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Для того щоб змінити ситуацію на краще, необхідно мати системний план дій, спрямований на розв'язання найважливіших молодіжних проблем, які турбують сьогодні насамперед лідерів молодіжних організацій.

На наш погляд, необхідно подати на загальне обговорення такі пропозиції:

- зробити освіту максимально доступною та якісною для всіх громадян України;

- збільшити розмір студентських стипендій до рівня прожиткового мінімуму та забезпечити 100 %-ве фінансування вищих навчальних закладів відповідними коштами з Державного бюджету України;
- зробити медицину України якісною та доступною, щоб кожен українець міг не тільки стабілізувати своє здоров'я, а й покращити його;
- розробити загальнонаціональні державні програми пропаганди здорового способу життя, боротьби із ВІЛ-СНІДом, наркоманією та алкоголізмом серед молоді;
- створювати умови для вирішення проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин шляхом зменшення відсотків безробітних, забезпечення працевлаштування випускників навчальних закладів;
- удосконалити систему надання кредитів на будівництво та придбання житла за рахунок Державного бюджету України для молодих сімей.

Відзначимо також, що сьогоднішнє молоде покоління занепокоєне політичною та економічною ситуацією в нашій країні, оскільки нестабільний стан передусім впливає на його долю. Соціальні проблеми молоді мають стати підґрунтям у визначенні напрямів державної молодіжної політики. Тільки за таких умов можлива активна участь юнаків і дівчат у громадському житті, що завжди вважалося запорукою успіху і прогресу будь-якої країни. Лише позитивні зміни державної політики відносно вирішення проблем сучасної молоді можуть забезпечити почуття гордості за свою країну та зміцнити таке почуття, як патріотизм.

Література

1. Всеукраїнський суспільно-політичний тижневик "Україна і світ сьогодні". — www.uwtoday.com.ua
2. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / Укр. ін-т соц. досліджень; Укр. центр політ. менеджменту. — К., 2001. — 242 с. (www.politik.org.ua).
3. Черних А. Чи доступно в Україні житло для молоді? // Народна правда. — 2007. — 19 трав. (www.narodna.pravda.com.ua).

Для вирішення соціальних проблем молоді необхідно розробити системний план розв'язання найважливіших проблем. Соціальні проблеми молодого покоління мають стати підґрунтям у визначенні напрямів державної молодіжної політики. Тільки за таких обставин активна участь молодих людей у громадському житті є реальною.

Для решения социальных проблем молодежи необходимо разработать системный план решения наиболее важных проблем. Социальные проблемы молодого поколения должны стать основой для определения направлений государственной молодежной политики. Только так возможно активное участие молодых людей в общественной жизни.

For the decision spectrum of social problems of young people it is necessary to provide the system plan of working out most essential problems. The social failures of the young generation must become soil in the decision of direction of public youth policy. Only it is so possible active voice of fellows and girls in public life.

Надійшла 11 березня 2008 р.